

ZVONY JAKO PA-
MÁTKY VÁLEČNÉ

VÁLKA a její požadavky pře-
pravily mnohé země evropské
o starožitné památky, jež úzce
spojeny byly s tradicemi lidu.
Centrální mocnosti, Německo a
Rakousko, nemajíc dostatek ko-
vů, odvážily se sáhnout i do zv-
onů a použít zvony k zhotovení
děl. Mnoho starožitných zvonů
padlo tak za oběť nenasytnému
jenu válečného molocho a mno-
ho věží zbaveno bylo hlasu, tak
povědomého okolnímu obyvatel-
stvu. Rakonská vláda připravila
československé země o mnoho sta-
rožitných zvonů, jež nebude mož-
no již nikdy nahraditi. Německo
bralo tyto zvony netoliko doma,
nýbrž i v krajích zaujatých, a
tak mnoho zvonů francouzských,
belgických, polských a ruských,
namnoze kabinetních kousků u-
mění starých mistrů zvonářů, pře-
měněno bylo v přístroje zkázy.

Belgie v tomto ohledu zvlášt-
těže byla postižena. K Němečím
nemulvily tyto zvony belgické tak,
jako k lidu Belgie, a Němci neměli
citu a ohledu k domácímu obyva-
telstvu. Mnoho starých belgick-
ých zvonů bylo sňato s věží a
roztaveno v děla a v důsledku to-
ho jenom málo zvonů rozezvucelo
se na radostný pozdrav Belgiečan-
ům, vracejícím se do svých domo-
vů po té, kdy poražení Němci ze-
ni jejich opustili. Nebylo žádá-
no vyzvánění, na proslulých věž-
kách chrámů ve Flandrech a v
Artoisu, tieho bylo ve zvonících v
Donai i Bruggách.

Byly to přesnutné okamžiky
pro lid v těchto místech, když ru-
ka nepřítel svatokrádežně sáhla
na milé jim zvony, jež zvuky a
hlahol oznamoval světu jejich ra-
dosti a žalu. Leč Belgiečané ne-
marnili časů lítosti, nýbrž ihned
začali sprádati plány, jak nabra-
diti ukradené zvony. Ukořistě-
ná děla nepřítel poskytlia jim ná-
pad. Jako Michelangelo, který
viděl anděla v každém kusu ne-
zpracovaného mramoru, Belgiečané
viděli zvon v každém ukradeném
německém dělu. Znamení poč-
et belgických píesť rozhodl se po-
užiti ukradených a vydaných ně-
meckých děl k uliti zvonů.

Není to poprvé, co děl použito
k takovému účelu. Mnoho zvonů
v minulosti ulito bylo z děl, ukor-
istěných nepříteli, a staly se tak
památkou na smutné dny válečné.
byšve opředeny různými legenda-
mi. Snad prvním zvonom, zhotov-
eným z děl nepřítel, byl zvon
svatostěpánský, ulitý v roce 1711
ve Vídni na rozkaz císaře Josefa
z děl, které Turci zanechali ne-
daleko města po neúspěšném svém
jeho obléhání.

Kathedrála v Kolíně nad Rý-
nem má dva takové "válečné"
zvony, Kaisera a Gloriosu, jež zho-
toveny byly z kovů francouzských
děl. První z nich je opatřen nápisem,
v kterém vychvalují se eno-
sti císaře německého a krále prus-
kého, Viléma Prvního, který na-
zývá je tu nejosvěcenějším mu-
žem. Zvon tento zhotoven byl v
roce 1874.

Zvony od nepaměti hrály důle-
žitou roli v eiověm životě clo-
věka. Jejich hlahol měl vyjadřo-
vati radosti i žaly, měl naznačo-
vati hroziící nebezpečí a vůbec
hráti důležitou roli od kolébky
až do hrobu všech lidí. Zvony ty-
to často považovány byly za po-
sváté. Jejich zhotovení věnová-
na byla velká péče a jejich vý-
zloby a nápisy svědčí o tom, za
jak důležité se považovaly ve
všech dobách.

Zdá se silně pravděpodobně,
že už Asyrové a Egypťané užívali
zvonů ve spojení se svými nábo-
ženskými obřady. Řekové a Ří-
mané užívali zvonů všeobecně a
neomezovali jejich užívání toliko
na cíle náboženské. Užívali jich
v domech na ohlašování návštěv i
k zvonění na poplach. Řekové
přivazovali zvony na charioty
vítězých generálů, aby jim při-
pomínali, že, přes všechny chrabré
služby vlasti a statečnost, musí
podrobovati se zákonům země.

Italský biskup Nola byl však
prvním, který použil zvonů k svo-
lávání věřících do chrámů, nechav
dopravit zvon na chrámovou věž
v Campanii v roce 400 po Kristu.
Od těch dob Italové zvonili na-
zývají campanilon. Angličané u-

žívali zvonů ve chrámech již v Se-
diném století. Ve středověku zv-
onice stala se jakýmsi symbolem
neodvratnosti a zvuk jejich zvonů
povolával lid do zbraně v čase vál-
ky, v době míru pak svolával je k
poradám o občanských problé-
mech.

Téměř všechny země užívaly
zvonů k občanským účelům, ale
Belgii přináleželi primát ve využit-
ování jejich hudebních hodnot.
Carillon, či zvonkové hry mají
svou kolébku v Belgii. Také v
této zemi záhy budovány byly
nádherné věže, které staly se sou-
pějí proslulých campanel italských.
Proslulá Rombotská věž
v Malines, zvonice v Bruggách,
věž kathedrály v Antverpích a
krásná zvonice v Ypres, jež zvo-
něna byla za války, těši se světo-
vě pověsti.

Tyto zvonkové hry belgické in-
spirovaly mnoho básníků a spi-
sovatelů. Rossetti, Stevenson,
Thackeray, Thomas Hardy, Vic-
tor Hugo, Longfellow, Macdonald,
Henry Van Dyke a jiní psali o
hudebě zvonových her. Čtyřicet
pět zvonů ve věži chrámu sv. Rou-
bolda v Mechlině či Malines, jež
hru vyslechl v roce 1845 francouz-
ský básník a spisovatel, Victor
Hugo, dalo podnět k napsání ná-
dherné básně, která považuje se
do dnešního dne za jeden z nej-
krásnějších výtvorů francouzské-
ho básnictví. Tradice vypravuje,
že ve Victor Hugo napsal tuto
svou básně o půlnoci v okně malé
hospůdky, kde právě prodlával.

Zvuk dávati zvonům jména da-
tuje se do římských dob. Již v ro-
ce 968 připomíná se, že zvon na
Lateranu obdržel jméno Jan. Ný-
ni všechny zvony chrámů evrop-
ských mají svá jména a domácí-
mu obyvatelstvu není za těžko
stanovit, kterým zvonom se právě
zvoni. Katedrálský zvon chrámu
sv. Marka v Benátkách, Great
Tom v Lincolnu, Big Ben ve Wasi-
ngtonu a Mariánský zvon v
Antverpích, který se rozezvucel
poprvé v době, kdy Karel Smělý
vstoupil do města v roce 1467,
mají pověst světovou. Na kathe-
drále v Antverpích je jiný proslu-
lý zvon, Karel, jež byl dán etí a
darem městu Karlem Pátým. Je
zhotoven ze sloučeniny mědi, stří-
bra a zlata a jeho cena je odhad-
ována na \$100.000.

Kdo jednou slyšel hru belgick-
ých zvonů, nikdy nedove-
de na ni zapomenouti. Nemů-
že psali o nich básníci a spisovatelé.
Není divu, že zvony tyto poskytl
inspiraci k některým z nejkrás-
nějších básní. Mnoha historick-
ých událostí uvádí se ve spoje-
ní se zvony. Na zvonici v Ghentu
nachází se dvaapadesát zvonů,
které rozezvucely se společně po-
prvé o Vánočních roku 1814, kdy
oznamovaly podepsání mírové
smlouvy mezi Spojenými Státy a
Anglií. Největším zvonom světa
byl Kolokol v Moskvě, zvaný též
korunovačním zvonom, o jehož
nynějším osudu není nic určitějši-
ho známo. Před časem bylo ozná-
meno, že zmoenili se jej Němci a
kamsi jej zasantročili anebo na
děl rozdělili.

Ve Španělsku mají proslulé
zvony ve věži chrámu sv. Mikuláše
ve Velilla, v Aragonu, na který se
zvoni toliko v době obecné kalamity.
Čínské zvony jsou pravě
dělů velkých rozměrů a užívá se
jich hlavně k občanským účelům.

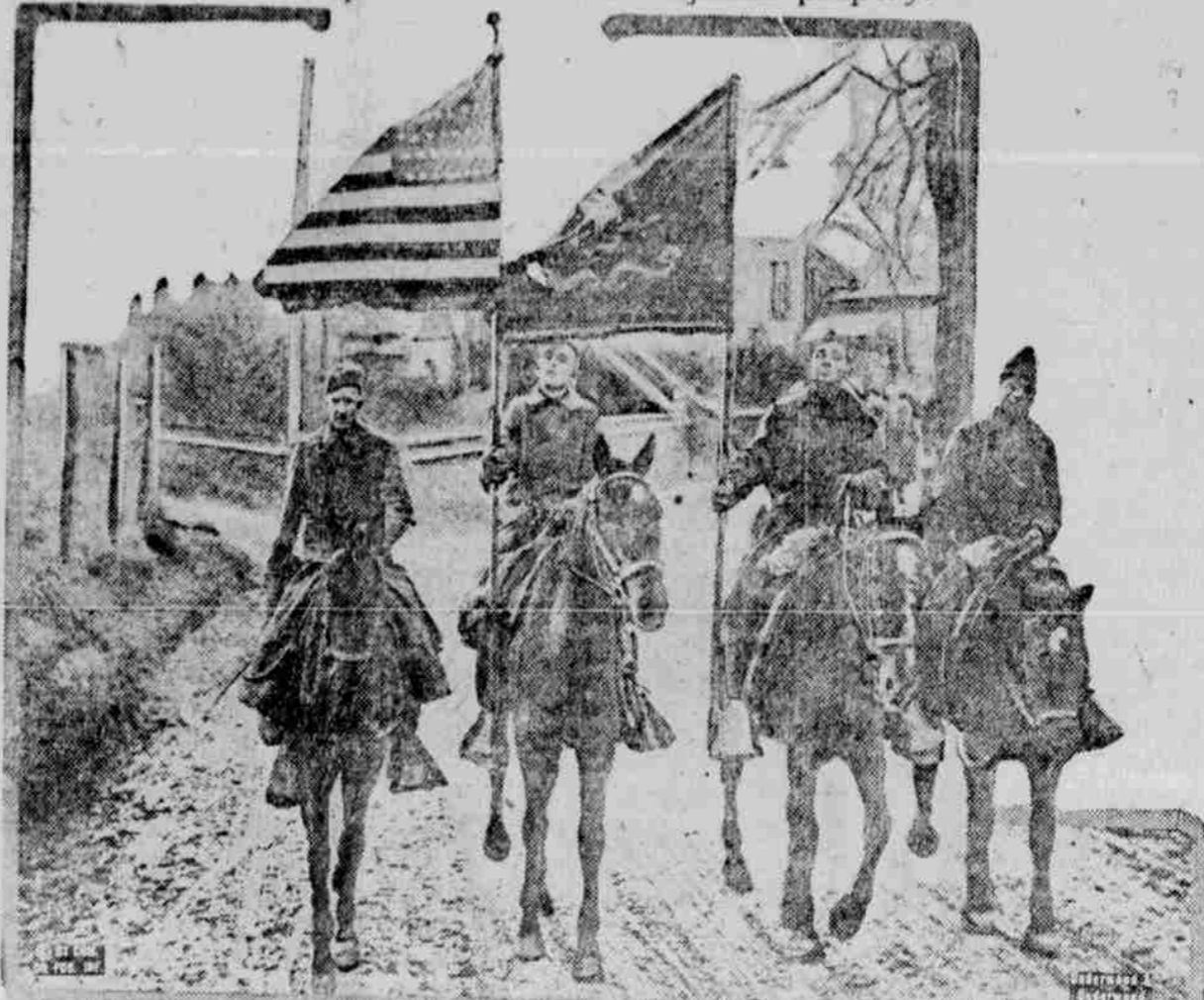
Zvon Jacqueline, jež nachází
se na věži chrámu Notre Dame v
Paříži, má nejlahodnější zvuk ze
všech zvonů na světě. Užívá se
ho toliko o velkých svátcích s o-
hledem na jeho velké stří. Byl
ulit v roce 1400.

V Benátkách v bráně, vedoucí
z náměstí sv. Marka k Rialto, na-
chází se zvon, po jehož stranách
jsou bronzové sošky, opatřené me-
chanickým zařízením a odbíjí ho-
diny.

Mezi světově známé zvony nále-
ží taktéž náš Zvon Svobody v Phi-
ladelphii, který praskl, když vy-
zváněno bylo jim na uvitání svo-
body národa. Belgie hodlá necha-
ti zhotovit nový "mírový" zvon
velkých rozměrů a tento zajisté
bude čestným přídavkem k poz-
ruhodné kolekci historických
zvonů této země, jež tolik zaku-
sila pód okovaným podpatkem
nepřítel.

Nový mírový zvon belgický zho-
toven bude z ukradených něme-
ckých děl a je možné, že právě z

Postup do Německa s vlajicemi prapory.

S prapory vlajicemi kolona pátého pluku dělostřeleckého I. americké divise pochoduje osuou
Hetzerath v Německu jako předvoj americké okupační armády.

teč, kterých použito bylo při ni-
čení belgických měst. Jeho hlahol
připomínati bude Belgiečanům, že
právo vždy musí zvítěziti nad ná-
silím a že spravedlnosti vždy musí
býti učiněno zadost.

PAPEŽOVA ŠVÝ-
CARSKÁ GARDA

BRÁNY do Vatikánu, papežské-
ho paláce v Římě stráženy
jsou do dnešního dne členy pro-
slulého sboru, švýcarské gardy,
která po více jak čtyři století lo-
žně sloužila římskému papeži.
Když prezident Wilson vstoupil
do Vatikánu během své nedávné
návštěvy v Římě, šel spalím muž-
ům, oblečeným v stejném středově-
kém stejnokroji z látek červené,
žluté a černé, který nosí papežské
gardy od té doby, kdy kraj tento
navržen byl Michelangelem v
Šestnáctém století.

Již v době papeže Julia Druhého
gardy odívaly se v tento ma-
lebný stejnokroj, který dnes pro-
svou zvláštnost je předmetem ob-
divu každého návštěvníka věnoho
města. A stejně jako kraj, je za-
jímavá i tato organizace vojáků,
kterí verbování jsou v horských
krajích Švýcarska. Nyni o-
všem nemají mnoho práce, ale
byly doby, kdy měli pověst znané-
ných bojovníků.

Bylo to v roce 1527, právě je-
denadvacet let po založení těchto
gard, kdy jeji členové poprvé se
osvědčili jako sehopní bojovníci,
když armáda Karla Bourbonsoho
podnikla útok na Řím. Nezá-
vislá soldateska pronikla průvra-
mi v branách do města a zle vraž-
dila a plenila. Někteří ze žoldné-
rů dostali se až k Vatikánu, kde
Klement Sedmý sídlil. Papež, u-
znamenav, že obrana byla sešleba-
na, obklíčil se svými švýcarský-
mi gardami a hledal útulku na
zámku San Angelo.

Bojující zoufale, gardisté pro-
razili si cestu nepřátelskými lini-
emi a tak umožnili papeži útek na
jmenovaný zámek. Toliko dva-
náct z 200 statečných mužů, kte-
ří svému pánu umožnili uchýliti
se do bezpečí, dostalo se s ním na

zámek. Ostatní leželi jako mrtvo-
ly pódél krvavé cesty, vedoucí z
Vatikánu k zámku.

Z tétoho jádra byli jejich kra-
jané, kteří padli při obhajování
Tuilleries v Paříži pro Ludvíka
Šestnáctého, krále francouzského.
Více jak sedm set mužů a dvacet
šest důstojníků z malého kantonu
Lucernského položili svoje životy
v srpnu roku 1792 pro krále, v je-
hož službách se nalézali. Svá pa-
měť jejich hrdinské oběti tak zva-
něn lucernský lev byl v roce 1821
vytesán dánským sochařem Thor-
valdensenem ve skále na jezeru
Lucernském — nejkrásnějším je-
zerem ve Švýcarsku.

Vatikánské gardy zorganizová-
ny byly v roce 1506 papežem Ju-
liem Druhým, který obličil si Švý-
carsy pro jejich věrnost a udat-
nost. Kardinál Schinner, půvo-
dním Švýcar, a Peter von Hertzen-
stein pověřeni byli zverbováním
gard a v několika měsících 200
statečných horalů pod vůdcovstvím
Kaspara ze Sillinonu pochodovalo
z Alp do Říma. Od těch dob, s
výjimkou krátkých přestávek,
švýcarské gardy strážily Vatikán.

První přestávka byla v roce
1527, kdy vyhlazen byl celý sbor,
ale jeho reorganizace provedena
byla v roce 1548 papežem Pavlem
Třetím a v průběhu století ná-
slujícího vzrostla garda v důle-
žnosti do té míry, že její důstojní-
ká bylo užíváno téměř výhradně
jako diplomatických agentů pape-
žových.

V roce 1798 opět zrušena by-
la garda za francouzské okupace
Říma, ale gardy znovuzorgani-
sovány byly v roce 1801 a použito
jich za doprovod papežem Piem
Sedmým při vstupu do Říma. Ale
jejich existence tentokrát měla
jenom krátké trvání, ježto dne 9.
července roku 1809 gardy byly o-
pětně rozpuštěny, když papež u-
vržen byl do vězení.

Nebylo ale snadno zapomenouti
na gardu, jež existovala více jak
tři sta let, a v roce 1814 švýcar-
ské stráže byly znovuzřízeny. Od
té doby slouží již bez přestávky,
Když došlo k sjednocení Italie a
Řím učiněn kapitolou spojené ří-
še, bylo dovoleno papeži, aby u-

držoval si přiměřeně silnou osobní
gardu a tak existence švýcarských
gard papežských byla zajištěna.

V roce 1825 papež Lev Druhý
uzavřel dohodu se švýcarskými
kantony, dle které bylo mu dovo-
leno verbovati muže pro tuto gar-
du a od té doby síla jejich je u-
držována nezměněna. Služba v
papežské gardě stala se dědičnou
etj mnohých čelných rodin v kan-
tone Curyšském a Lucernském.
Každý kandidát do papežské gar-
dy musí býti švýcarským občanem
a nejméně pět stop a osm palců
vysokým, svobodným, dobrého
zdraví a bez jakýchkoli tělesných
vad. Musí býti dobrého charakte-
ru. Na cestu do Říma vypraví se
svým vlastním nákladem, ale o-
svědčili se během roku, peníze ty-
to jsou mu vráceny.

Do nedávna dovolená u švýcar-
ských gardistů papežských byla
věci neznámou, ale nyní udílí se
dovolena v jistých případech. Za-
datel musí o ni ale požádati tři
měsíce předem. Po osmnáctileté
službě každý gardista je oprávněn
k doživotní pensii v obnosu polo-
viny svého služboho; po dvaceti
letech získává dvě třetiny; po
dvaceti pěti letech pět šestin a po
třiceti letech plný plat.

Švýcarské gardy jsou zodpo-
vědný za bezpečí papežovo. Strá-
žící všechny východy z Vatikánu
do Říma a všechny vchody do kři-
dla paláce, kde papež bydlí. Musí
býti přítomni při všech nábožens-
kých ceremoniích, na kterých pa-
pež se podílí.

LEBAUDY —
DOBRODRUH

JACQUES Lebaudy, "císař sa-
harský", který v minulých
zastílen byl svou manželkou ve
Westbury, N. Y., byl jedním z nej-
lépe známých "císařů operetních",
jaké kdykoliv viděl svět. A jeho
manželka také dovedla pro sebe
náležitě užiti reklamy, kterou růz-
ně sosační listy obstarávaly její-
mu manželovi zela zadarmo.

Lebaudy pokusil se o zřízení
"císařství" na pustině saharské v
roce 1904 a dobrodružství toto
stálo jej hezkých pár millionků.

Polská vojska ve Francii

Byl to šílený pokus a všichni, kdo
znali Lebaudyho, domýšleli se, že
se mluví rozumem. Když Lebaudy
po nezdařeném dobrodružství
hledal útulku v Americe, byl dán
poč dozor psychiatru a nějakou
dobu strávil v sanatoriu.

Lebaudy jako syn jednoho z
nejznámějších francouzských mno-
honásobných millionářů, který na-
dělal mnoho peněz jako majitel
cukrovarů a továren na čokoládu,
zdedil více jak 30 millionů dolla-
rů. Po nějakou dobu krácel v
šlepičích svého otce a dočil v
cukerním průmyslu značných ú-
spěchů svou podnikavostí.

V roce 1904 odhodlal se k pro-
vedení šíleného nápadu o zřízení
saharské říše. Zverboval jisté
množství vojáků, většinou dobro-
druhů, vypravil je zbraněmi a s
nimi pak vydal se na svou dobro-
družnou cestu. Přistál se svou lo-
dí při pobřeží Marokka, mezi My-
sem Jubi a Mysem Bojado, zmoe-
nil se území, které nebylo zabrá-
no žádnou uznávanou mocností a
vydal proklamaci o ustavení sahar-
ského císařství.

Měl v úmyslu zřídit vlastním
nákladem železnici přes pustinu a
jmenoval místo, zvané Troya, za
budoucí svůj kapitol. Rozvlnil
tu svoji vlajku — modrou se třemi
bílými větelami — a jmenoval
několik osob členy svého dvora.
Jeho říše zkvétala po několik mē-
síců a její "panovník" dokonce
měl i styky se skutečnými moc-
nostmi. Tyto styky byly ale zela
jiného druhu, než Lebaudy si
přál, a když vydal skvěle psanou
proklamaci války Francii, Pa-
říž se mohla uchechtat.

Marokáni ale nepohlíželi na je-
ho snahy s takovou dávkou humo-
ru a několika jeho vojáků se
zmoenili. To připravilo Lebaudy-
ho o všechnu chuť k dalšímu "pa-
nování" a vrátil se po několika
měsících do Francie. Francouz-
ská válečná loď pak dopravila do
vlasti zbytek jeho výpravy. Le-
baudy vydal později v Brussele
prohlášení, že se zříká trůnu sa-
harského. Dobrodružství toto mě-
lo v důsledku, že za nějakou do-
bu měl na krku množství soudů.

Vrhni velitel "saharské" ar-
mády žaloval jej v Londýně, poně-
vadž mu zůstal dlužen jeho služ-
bě. Stejně také jeho ministr za-
hraničních záležitostí domáhal se
soudně zaplacení svého služboho.
A několika z nich zůstalo dlouhé
nosy. Postiženým byl i marocký
sultán, který slibil uznati Lebaudy-
ho za krále saharského, půjčel
li mu dva milliony dollarů, ale
"saharský císař" peníze vůbec ne-
půjčil.

Abý mra hořkosti byla přepl-
něna, francouzská vláda mu ozná-
mila, že jeho přítomnost na půdě
francouzské je nežádoucí. "Sa-
harský císař" skrýval se nějakou
dobu ve Vídni, načež odebral se
do Ameriky. Ve Vídni "zapomněl"
svoji paníčku a bývalá
"císařovna", aby se uživila, vy-
stupovala ve vídeňských kabare-
tech, což přineslo jí spoustu re-
klamy.

Rakonská policie ale zakázala
majiteli kabaretu, aby na plaká-
tech oznamoval, že o něho zpívá
"saharská císařovna", poněvadž
přý není k titulu tomu oprávně-
na. Těž pak, aby nabyli jistoty,
odebral se do jejího hotelu, kde po-
žádal, aby ukázala mu svatební
certifikát.

Žádost tato podrždila "sahar-
ské veličenstvo" do té míry, že
vyrvála bíl z rukou svého zaměst-
navatele a pořádně mu napráskala
a na konec hnala jej korridorem
hotelu na ulici k potěšení a legra-
ci ostatních hotelových hostů. Te-
hdy vídeňské noviny o tom mě-
ly celé sloupce a "saharská císa-
řovna" měla opětě hromadu la-
cinné reklamy. Hrdá na svůj čin,
vystoupila na balkon hotelu a pro-
mluvila k shromáždění, které se tu
sestupilo. Policie ale rychle zakro-
čila a nenechala jí ani domluvit.

V Americe "bývalá císařovna"
dovedla si zjednatí vstup do spo-
lečenské smetánky, kde hrála vel-
kou roli jednak pro svoji pestrou
minulost a jednak pro svoje boh-
atství. S manželem se valně nesná-
šela a několikrátě pronikly do
světa zprávy, že se snášejí jak dva
kohouti na smetišti. Tragedie,
jež odehrála se v jejím obydlí o-
statně náležitě vyjasňuje poměr,
jaký panoval mezi ní a jejím do-
brodružným manželem.